

pravica javnosti. Dosedaj je narasla na pet razredov z dvema vzporednicama. Lepo število učencev je že izšlo tekom dveh desetletij iz družbine tržaške šole. Mnogo jih je objelo tujstvo in jih iztrgalo slovenstvu, nakaj pa jih je ostalo zvestih naukom, ki so jih prejeli v Ciril-Metodovi slovenski šoli. Kakor poroča „Edinost“, hočejo ti osnovati klub, ki mu bodo člani le nekdanji učenci in učenke slovenske šole v Trstu. Šolsko knjižnico pri sv. Jakobu nameravajo izpopolniti tako, da bo porabna tudi izstopivšim učencem in učenkam. Klub bo napravil vrhovega prostonarodna predavanja in širil med občinstvom zanimanje za slovensko šolstvo v Trstu. Ta zasnova je jako srečna in nič lepše bi se ne mogla proslaviti 20 letnica naše tržaške šole, kakor da se ji na nameravani način zagotovi sad njenega delovanja. V Ciril-Metodovi šoli vzgojena mladina ostani slovenska. Iz nje naj vstanejo značajni borilci za slovensko stvar. Zaslugo za to, da se Slovenstvo v Trstu tako hitro in močno širi, ima v prvi vrsti tudi ta šola družbe sv. Cirila in Metoda. Kranjski klerikanci so seveda proti tej družbi in ji nasprotujejo, kjer le morejo!

Z gospodarskega polja.

— **Novo kmetijske podružnice na Štajerskem.** Na 85. občnem zboru c. kr. kmetijske družbe za Štajersko so se odobrile ustanovitve podružnic pri Malinedelji, v Šmarji, v Mestlinji, na Planini in v Ponikvi ob j. žel. Po Spod. Štajerskem napreduje prava kmetiška organizacija.

— **K agrarnemu vprašanju v Bosni in Hercegovini.** Islamski akademiki iz Bosne in Hercegovine so imeli nedavno na Dunaju shod, na katerem so sklenili glede agrarnega vprašanja resolucijo, da agrarno vprašanje v okupiranih pokrajinah sploh ne obstoji in da je razmerje med lastniki zemlje in med nje obdelovalci le navadna pogodba o najemu nepremičnin in da se morejo take pogodbe vsak čas na zahtevo ene ali druge stranke razdreti, ako se ne izpolnjujejo pogoji. Naj se torej odpravijo vse navedbe, ki krhajo in manjšajo lastniško pravico. V varstvo muslimanskih posestev naj se pomnoži orožništvo. Za slučaj, da bi se škodnika ne našlo, naj se naloži kontribucija na okolico, v kateri se je škoda zgodila.

— **Kanal med Dunavom in Savo.** Ogrski trgovski minister je obelodanil svoj načrt glede gradnje kanala med Dunavom in Savo.

— **Podporni zaklad za delavske vdove** ustanovi trboveljska premogokopna družba o priliki cesarjevega jubileja. Občni zbor družbe je določil v to svrhu 20.000 K.

— **Mednarodna perotninska razstava** se je vršila meseca decembra v Budimpešti. Razstavljena je bila perotnina vsake vrste, različni stroji za umetno valenje, umetno hranjenje piščet itd. Razen perotine je bilo razstavljeno tudi mnogo plemen domačih zajcev. Med razstavljenimi kokošmi so bili najboljši „orpingtoni“. Bili so vredni po 10 do 500 K komad. Najlepša goska je stala 300 K. Med golobi so se posebno odlikovali „pismoški“, stali so do 300 K vsak. Najdražji je bil med kuncel belgijski „velikan“, namreč nad 200 K.

— **Poraba mleka v Kodanju** je jako velika; večja kot v Berlinu. Mleko je poceni; prodajajo liter po 21 vinarjev. Posebni avtomati prodajajo dan in noč gorko mleko po 8 vinarjev četlilitra. Mleko dobavljajo danskemu glavnemu mestu velike mlekarnice.

— **Beda v Ameriki.** V Združenih državah je uboštvo med delavstvom vsak dan večje. V velikih mestih se zato dogajajo veliki delavski izgredi. V Filadelfiji je bil 1. t. m. med delavstvom krvav boj. Le s težavo in z orožjem je razgnala policija množico.

— **Podraženje zdravil.** Z novo takso so se zdravila izdatno podražila. Dražjih je 194 zdravil.

— **Dalmatinska razstava v Monakovem.** V tem mesecu otvora v Monakovem na Bavarskem dalmatinsko razstavo, na kateri bosta izloženi dalmatinska hišna industrija in obrt.

— **Slovenska posojilnica v Kočevju** je ustanovljena in je že začela poslovati. Slovinci Kočevskega okraja so bili doslej v kreditnih stvareh skoro popolnoma navezani na nemške Kočevarje. Ustanovitev tega zavoda je zaradi tega velevažnega pomena za tamkajšnje Slovence.

— **Alli naj bo seme staro ali sveže?** S poizkusi je dognano, da kaljivost nekaterih semen ni največja v prvem letu, ko se je seme pridelalo. Nekatera semena jako dobro uspevajo, tudi če so starejša, posebno kumare, redkev, korenje in kolaraba.

— **Jubilejna razstava v Pragi** bo oficialno otvorjena dne 14. maja. Kakor zastopnik cesarjev otvori razstavo prestolonaslednik Fran Ferdinand.

— **Sadno drevje** obeta letos mnogo cvetja. Da bi le bilo vreme v aprilu ugodno in upati smemo na bogato letino. Tupatam pa je slana mandeljnova cvetje že nekoliko osmodila.

— **Računski zaključek južne železnice.** Južna železnica je priobčila svoj računski zaključek za leto 1907. Iz tega zaključka je razvidno, da je v minulem obratnem letu bilo prebitka 1.292.583 K nasproti 5.228.203 K v letu 1906.

— **Gradba novih modernih hotelov v Istri.** Kakor v Pulju tako namerava avstrijsko „Riviera-društvo“ zgraditi nove moderne hotele tudi v Poreču in Rovinju ter urediti več stalnih avtomobilnih zvez za promet s tujci. Občni zbor društva, ki bo v kratkem na Dunaju, stori v tem pogledu končne sklepe.

Raznoterosti.

× **Preradoviču**, znanemu velikemu hrvaškemu pesniku, vzdajajo ploščo na rojstni hiši v Grabovnici.

× **Silen potres** so imeli v mestu Meksiki v Ameriki. Poškodovanih je več hiš, ranjene so štiri osebe. Istočasno je bil potres tudi v mehikanskem mestu Mipali, ki ga je čisto razdejalo. Izbruhnil je požar, da je sedaj vse v plamenu. Kdor je ostal živ, beži iz mesta. Mipala šteje 15.000 prebivalcev.

× **Delovanje srec** Najmarljiveji organ našega telesa je srce. Od prvega do zadnjega dihljaja dela neprestano po dnevi in ponoči. Dete v žilbelki ne razvija še nikakega znatnega delovanja mišic, ne pokazuje še skoraj nikakega delovanja možgan, pljuca diha po počasni, ali sree bije okoli 140krat v minuti, torej na dan nad 200.000krat in na celo leto nad 70 milijonkrat. Srce odraslega človeka bije le za polovico tako naglo, ali vendar okoli 35 milijonkrat na leto. Ponoči ne miruje sree niti trenutka. Mi moramo na srce paziti, zakaj vsako nepravilno povišanje telesne delavnosti, pretirano delo, pretiran šport, alkohol, kava, čaj, kadenje itd. je srecu škodljivo.

× **Gosti lasje** so od nekdanj sloveli za največji ženski kras. Dandanes pa se čimdalje bolj opaža, da so ženski lasje oslabei ter postali redkejši. Lasničarji pripovedujejo, da že čisto deklicam izpadajo lasje. Največ je temu kriva neumna moda, ker si dajo ženske žgati lase. Nadalje pa se lasje sploh dovolj ne negujejo. Lasje se morajo predvsem pogosto in temeljito prati. Preden se glava umiva, je treba lase splesti v kite ter jih pritrditi na vrh glave, da se pri pranju ne zmršijo. Potem se cela glava dobro izpere v mlačni vodi, v kateri se raztopi do 25 gramov boraksa, in sicer brez mila. Ko je glava sprana, se kite razpletejo ter se še enkrat čvrsto otarejo in posušijo. Vsak večer pred spanjem je treba lase razplesti in čvrsto z ostro krtačo izkrtati do kože. Na ta način postajajo lasje svetli, odstranjuje se prah in stari odmrti lasje, učvrsti se koren ter se napravi prostor za nova lasje. Ni pa dobro kite močno vezati ali vtikati mednje medene igle.

× **Cementni oklop.** Italijanski inženir Lovrene D'Adda je predaval v januarju v Genovi na kongresu mornarskih tehnikov in inženirjev o svojem projektu, rabiti neko cementno zmes za oklop bojnih ladij. Seveda je sestava tega cementa tajnost izumiteljeva. Specifična teža je 2 55, velja pa 1 tona 50—60 frankov, specifična teža Krupovega oklopa pa je 8:1. Seveda bi bil oklep D'Addov nekako petkrat debelejši kakor dosedanji. Imenuje pa to novost vojne tehnike oklopni beton. Ubogi mirnovni apostoli, še ne zmorate vojnega boga, saj mu tehnika ponuja novo sredstvo za njegovo krvavo delo.

× **Japaska mornarica.** Po nekem francoskem listu hočejo zgraditi Japonci do l. 1911. sledeče ladje: štiri oklopnice po 21.000 ton z 20 miljami hitrosti in s sledečo artilerijo: 12 topov po 30.5 cm, 18 po 15 cm in 12 po 10 cm kalibra. Ladje so menda vse v delu. Razen teh še pet oklopnih križark po 18.500 ton in 25 miljami hitrosti, oborožene pa z 6 po 30.5 cm, 14 po 15 cm in 10 po 10 cm kalibra imajočimi topovi. Dva križarja sta že v delu. Zraven pridejo dve zavarovani križarki in štiri razbijači torpedovk po 91.5 m dolgi, z 900 tonami. Novi oklopni križarki „Kurama“ in „Ibuki“ imata po 14.850 ton, brzino 21.5 milj Premoga vozi vsaka maksimum 2000 ton. Oboroženi sta vsaka s štirimi topovi po 30.5 cm, osmimi po 20.3 cm, štirinajstimi po 12 cm. Oklep je debel 187, 102 in 127 mm. Prejšnja ruska oklopnica „Orle“, zdaj „Iwami“, križarka „Warjag“, zdaj „Soya“ sta popravljena, ravno tako oklopnica „Mikasa“, ki se je bila v Saseho potopila. V morje so izpustili križarko „Jodogowa“ s 1250 tonami in 22 miljami.

× **Naša vojna mornarica.** V Trstu sta v delu dve oklopnici po 14.500 ton. Oboroženi bosta vsaka s štirimi 30.5 cm topovi, osmimi 20.5 in 20 topovi po 10.5 cm. S tem stopa tudi naša monarhija v vrsto drugih držav, ker uvede kaliber 30.5 cm in zgradi prvič bojne ladje z nad 10.000 tonami, saj ravnokar dovršena divizija presega le malo 10.000 ton. Za tretjo oklopnico so tudi že pripravili gradivo, toda delati je ne začnejo, dokler ne odide ena s kopnega v svoj element. Vzrok je, ker ni prostora. Razen tega delajo eno križarko s 3000 tonami, šestnajst torpedovk in dva podmorska čolna. Za mornarico izdajo to leto 57.000.000 K.

× **Italija namerava izdati 1909 l.** — 140.000.000 lir za vojno mornarico. Zgraditi pa meni štiri oklopnice po 19.000 ton, šest malih križark in nekaj torpedovk. — Blagor ljudskim žepom, srečna ljudstva. Šolstvu kamenja na pot, zavirati ga z \$\$ in mizerijo, proletarijat beži v Ameriko, Mars pa sedi za bogato obloženo mizo in se smeje mirovnim komedijantom!

× **Gospodarske razmere na Portugalskem.** Portugalska ima okoli 5 in pol milijon prebivalcev. Industrialnih in trgovskih središč je malo in še ta so neznatna. Sama prestolnica Lizbona ima nekaj nad 350.000 prebivalcev. Oporto glavno, mesto pokrajine enakega imena, ima komaj 150.000 prebivalcev. Druga mesta so mala in neznatna. Podnebje je v Portugalski ugodno; poleti ni prevroče, a pozimi ni premrzlo. Zemlja je rodovitna, toda velik del dežele je sličen ruskim stepam. Portugalsko plemstvo poseduje ogromna posestva, ki jih daje v najem kmetom. Ti so slabo naobraženi (v deželi je 80 odstotkov analfabetov) in primitivni, zato je zemljišče v tej deželi grozno zapuščen in neobdelano. Morda polovica od vsega dobrega zemljišča je trda ledina, tako da se mora žito za domačo uporabo uvažati od zunaj, akoravno bi ga mogla roditi dežela toliko, da bi se lahko žito izvažalo. Edini pridelek, ki se precej nosi, je vino. Tudi živinoreja je zapuščen, akoravno ima dežela obilno dobrih pašnikov in travnikov. Izvrstne so tudi pasme konj in ovac. Znaten je tudi ribolov, a mnogo dobička ima dežela tudi od soli. V deželi je tudi mnogo bogatih rudnikov železa, bakra, svinca, kositra in oglja, toda vsi ti rudniki se slabo izkoriščajo. Industria je v zadnjih 30 letih prilično napredovala. Omeniti treba sviloreje, industrijo tkanin, rokavic, majolik, vžgalice, ki so državni monopol ter donašajo na leto do pol milijona milreisov. Precej je razvito mlinarstvo, ki odgovarja potrebam dežele. Toda Portugalska mora mnoge industrijske izdelke naročevati v inozemstvu in odtod glavni vzrok neugodni trgovinski bilanci. V zadnjih letih se je izvozilo za 30 mil. milreisov, uvozilo pa za 50 mil. Potemtakem ni čuda, da je Portugalska v minulem stoletju dvakrat bankrotirala. Vzlic temu so državni dolgovi ogromni, tako da pride na vsakega prebivalca 700 K državnega dolga. Portugalska je bila vendar s svojimi kolonijami srečnejša nego Španija. Afriške kolonije so štirikrat večje nego Avstro-ogrsko monarhija, a v njih živi okoli 8 milijonov ljudi. V Indiji poseduje Portugalska edino še Goa, dva neznatna komada na obali in del otoka Timor, na Kitajski obali pa mali otok Macao. Uprava pokrajini se je v zadnjem času znatno poboljšala, vendar je še slabo urejena. Po zadnji uradni statistiki je leta 1904. znašal skupni promet (uvoz in izvoz) kraljestva v inozemstvom 677 milijonov kron, uračunavši uvoz zlata in srebra za okoli 4 mil. kron. Od tega leta je 1904. bilo izvoza za 253 mil. kron, uvoza 424 mil. torej 171 mil. manj izvoza, a to je za Portugalsko in nje razmere grozna vsota. Naša država izvažava v Portugalsko sladkor, sočevje, riž, dunajske artikle, ki se morajo boriti z berlinskimi tekmovanjem. Edino v Oporto se pošilja nekoliko dog za sode. Ostali les se dovažava iz Združenih držav. Železnice, v katerih imajo svoje glavnice francoski in nemški kapitalisti, so l. 1905. razpolagale s 1143 km železniške proge ter so imele po kilometru 17 in pol kron čistega dobička. Paroplovno društvo, ki je subvencionirano od države, ima 17 parnikov z 28.000 tonelamami, ti vzdržujejo zveze s kolonijami in z Brazilijo, toda angleški in nemški parniki izrabljajo prilično portugalsko morje. Iz navedenih podatkov je razvidno, da je gospodarska slika dežele najnepovoljnejša, a to se ima pripisati nedelavnosti raznih vlad in zanemarjanosti prebivalstva.

Listnica uredništva.

M. R. H.: Naše mnenje je, da lahko poje te pesmi. Če komu ne bo všeč, bo še povedal. Morda se tudi pritoži. Potem se naj izjavi kompetentna oblast. Nemoem je dovoljeno vse, tudi nam mora biti vsaj nekaj.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 747. Goriško. 94 1—1

V tem okraju razpisujem ta-le učiteljska mesta:

1. mesto višega učitelja na štirirazrednici v Nabrežini;

2. mesto višega učitelja na dvorazrednicah v Kostonjavi in v Tomaju;

3. mesto učitelja-voditelja na enorazrednicah v Avberu, na Barki, v Mavhinjačih, Kobljeglavi, Koprivi, Štjaku, Stomaču in Velikemdolu;

4. mesto učitelja na trorazrednici v Lokvi na štirirazrednici v Nabrežini in na petirazrednici v Komnu in v Selani;

5. mesto učiteljice na trorazrednici v Lokvi, na dvorazrednicah v Kostonjavi, v Pliskovici in v Stanjelu.

Službeni prejemki so določeni v deželnem zakonu od dne 14. januarja 1906. l. dež. zak. in ukaz. šte. 10.

Pravilno opremljene prošnje naj se predložijo službenim potom podpisane uradu v dobi štirih tednov po oglasu tega raspisa v uradnem časopisu „Osservatore Triestino“.

Nezadostno opremljene prošnje se zavrnejo.

C. kr. okrajni šolski svet v Sežani, dne 3. aprila 1908.

Službo

želita menjati dve učiteljici v velikem trgu na južnem Štajerskem ob železnici. II. plačilni razred, prosto stanovanje in kurjava. Več o tem pove upravnitvo „Učit. Tov.“

Učiteljska tiskarna priporoča vžitke

P. n. učitelstvu in sl. občinstvu se priporoča

Kavarna Evropa

v Ljubljani, na Dunajski cesti.

Na razpolago je „Učiteljski Tovariš“ in vsi drugi slovenski in velika izbira tujih časopisov. — Za točno postrežbo in dobro pijačo je kar najboljše preskrbljeno.

Anton Tonejc,

27 26—8 kavarnar.

Kaj podeli kavi lepo barvo in prijeten okus?

„Zvezdna“ in

„Ciril-Metodova“ kavina primes.

Kupovalke teh izdelkov dobivajo od Prve jugoslovanske tovarne za kavine surogate v Ljubljani brezplačno mesečnik „Slovenska Gospodinja“.

Fr. Burger

Spodnja Šiška

(pri Ljubljani)

parotovarna lesnih izdelkov in vseh v mizarstvo stroko spadajočih del.

Izvršitev solidna, vestna in natlačna. Cene nizke.

11 26—13

Pišite po vzorci!

Modno blago

vojneno in pralno, damsko in moško, platno, damasti, namizni prti, brisače, blago za srajce in vsakovrstno drugo platneno in pavlatno blago stalnobarvni 13 26—12

= ZEFIRI =

prekrasnih modnih vzorcev za srajce, oblacila itd. samo dobre, prizkušene kakovosti priporoča

Razpošiljalnica za platneno in modno blago

V. J. Havliček a bratr

Podobrudi na Češkem.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošiljamo poštino prosto. Zavitek s 40 metri pralnega blaga za 18 K franko.

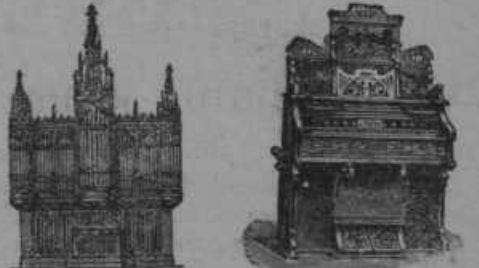
Pišite po vzorci!

Odlikovane z zlatim zaslužnim križem s krono.

C. kr. privil. tovarne

orgelj in harmonijev
Jan Tuček, Kutna gora

(Češko) 25 26—8



stavi in dobavlja orglje vseh velikosti, sistemov in slogov, harmonije s suskalnim in sesalnim sistemom (Cottage-orglje), klavirje in pianine najmodernejših konstrukcij.

3 do 5letna garancija. Ustanovljene l. 1869.

Nizke cene. Tudi na obroke.

Tovarna je postavila že nad 8000 instrumentov.

Ilustrirane prospekte orgel, cenike harmonijev in klavirjev gratis in franko.